

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник факультету управління та захисту населення

Олексій КОСОЛАПОВ

(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ)

" ____ " _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія та культура України»

(назва навчальної дисципліни)

загальний обов'язковий освітній компонент

за освітньої освітньо-професійною програмою - «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи»

назва освітньої програми

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

найменування освітнього ступеня

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»

код та найменування галузі знань

за спеціальністю 261 «Пожежна безпека»

код та найменування спеціальності

мова навчання українська

2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культури України» розроблена відповідно до освітньої освітньо-професійної програми «пожежна безпека» для підготовки бакалаврів в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека»

Розробник(и):

доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах, кандидат історичних наук, доцент Хорошев О.М.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Робочу програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою психології діяльності в особливих умовах

(назва кафедри)

Протокол від _____ серпня 2024 року № _____

Завідувач кафедри психології діяльності в особливих умовах

(назва кафедри)

_____ Наталія ОНІЩЕНКО

(підпис)

Схвалено проектною групою освітньо-професійної програми «Пожежна безпека» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти щодо вивчення обов'язкових навчальних дисциплін.

Гарант освітньої програми

_____

(підпис)

Олександр ГРИГОРЕНКО

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« _____ » _____ 2024 року

Робочу програму навчальної дисципліни ухвалено вченою радою

факультету управління та захисту населення

(назва факультету, навчального підрозділу)

Протокол від « _____ » _____ 2024 року № _____

Голова вченої ради факультету (навчального підрозділу)

факультету управління та захисту населення

(назва факультету, навчального підрозділу)

 _____

(підпис)

Олексій КОСОЛАПОВ

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« _____ » _____ 20__ року

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Метою викладання навчальної дисципліни «Історія та культура України» є набуття здобувачами вищої освіти (далі – здобувачі) загальних компетентностей, як-то: здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання: головних джерел навчальної дисципліни “Історія та культура України”; сутність та зміст світового історичного процесу, місце і роль народу України в житті людства; основні проблеми вітчизняної історії, пов'язані з виникненням та розвитком України як держави, з боротьбою українського народу за свободу та незалежність; головні події, що вплинули на хід історії України; найважливіші історичні документи, що були прийняті у різні історичні періоди; історичний досвід українського народу в організації захисту своєї Батьківщини від численних зовнішніх ворогів; сучасні процеси соціально-економічного, політичного і культурного життя українського суспільства.

уміння/навички: пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження; здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах; здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

комунікація: Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються [1];

автономія та відповідальність: здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	<i>обов'язкова загальна</i>	<i>обов'язкова загальна</i>
Рік підготовки	2024-2025 - й	2024-2025 - й
Семестр	1 - й	1 - й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	3
- кількість модулів	2	
- загальна кількість годин	90	90
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	20	6
- практичні заняття (годин)	-	-
- семінарські заняття (годин)	24	2
- лабораторні заняття (годин)	-	
- курсовий проект (робота) (годин)	-	
- інші види занять (годин)	-	
- самостійна робота (годин)	46	82
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-	-
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен	екзамен

3. Передумови для вивчення дисципліни

Для якісного вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є успішне вивчення предметів гуманітарного спрямування під час навчання у школі, а також отримати знання наступних дисциплін:

«Філософія», «Політологія».

4. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.	ПРН01
Володіти культурою мислення, технологією освоєння	ПРН02

соціального досвіду.	
Аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси, знати нормативно-правові засади забезпечення пожежної безпеки, питання правового регулювання забезпечення пожежної безпеки об'єктів і територій.	ПРН03
Вільно володіти державною та іноземною мовою у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички організації культурного діалогу.	ПРН23
Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.	ПРН24

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК1
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК2

5. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1.

Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України.

Предмет і завдання курсу «Історія та культура України» Предмет і завдання курсу «Історія та культура України» як складова частіша загальноосвітньої історії та культури. Місце вітчизняної історії та культури в системі вузівського навчання. Міжпредметні зв'язки у вивченні історії та культури України. Значення курсу «Історія та культура України» для фахової підготовки і виховання громадянської позиції та патріотизму, вироблення історичної та культурної свідомості. Наукова література з історії та культури України. Характеристика архівних джерел.

Поняття про етнос та етногенез. Сучасний український етнос та його розселення. Інші етноси на території України. Духовне надбання етносу, складова частина його національної свідомості.

Стародавня історія та культура українських земель.

Трипільська культура.

Кочові племена (кіммерійці, скіфи, сармати) на українських землях та їх культура

Античні міста-держави північно-західного Причорномор'я.

Тема 1.2. Політична роздробленість Київської держави. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала

Східні слов'яни. Східнослов'янські племена і давні племінні союзи VI — IX ст. Їх культурний розвиток.

Передумови утворення та економічний та соціокультурний розвиток Київської Держави. Теорії походження Русі-України. Соціально-економічні і політичні фактори об'єднання слов'ян. Розвиток і характер землеволодіння. Соціокультурний розвиток Київської держави. Внутрішні та зовнішні фактори розвитку Київської держави за Ігоря, Ольги, Святослава Відносини Русі з кочівниками. Військові походи князів Руської держави. Етнокультурні процеси в Русі. Основні закономірності розвитку держави. Хрещення Русі та його історичне і культурологічне значення. Київська митрополія. Володимир Великий та Ярослав Мудрий. Соціально-економічний та культурний розвиток. Соціальна структура населення. Генетична неоднорідність слов'янського середовища. Чинники формування етнокультурної спільності."Руська правда".

Київська держава як децентралізована федерація. Причини роздробленості Русі. Форми земельної власності. Зростання політичної і економічної могутності місцевих центрів. Спроби відновлення єдності держави. Соціальна структура населення. Земельно-територіальні спільності та збереження загальнослов'янської етнокультурної спільності. Південно-західні руські князівства (XII - перша половина XIV ст.). Економічне і політичне зростання Галицького князівства. Внутрішня і зовнішня політика Ростиславичів. Ярослав Осмомисл. Етнополітика. Протистояння експансії польських і угорських феодалів. Роман Мстиславович. Соціально-економічний розвиток Галицько-Волинського князівства Виникнення і зростання міст. Суспільно-політичний і адміністративний устрій. Боротьба Русі проти монголо-татарської навали. Ідея єдності Русі. Спроби Данила Галицького організувати антиординську коаліцію держав. Міжнародні відносини за Данила Галицького.

Боротьба Русі проти монголо-татарської навали.

Тема 1.3. Українські землі у складі Литви та Польщі

Зростання політичної могутності Великого князівства Литовського. Боротьба за оволодіння Галицько-Волинською державою. Політика великих литовських князів на українських землях. Проникнення литовських князів на українські землі. Етнічна політика. Соціально-політичний устрій держави.

Розширення південних кордонів князівства. Литовській князь Вітовт, його зовнішня і внутрішня політика. Юридичне оформлення кріпосного права. Захоплення Польщею, Угорщиною та Молдавським князівством українських земель. Зростання впливу Польщі на Литву. Етапи об'єднання Польського та Литовського князівств.

Напади татар і турків на українські землі. Соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XIV – у середині XVI ст. Розвиток сільського господарства, ремесла сільських і міських промислів. Люблінська унія. Україна під владою Польщі. Соціально-економічний розвиток. Магдебурзьке право. Мануфактури. Торгівля. Берестейська церковна унія. Етнокультурні процеси на території українських земель.

Антифеодальна боротьба українського народу та боротьба за національну незалежність.

Тема 1.4. Українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI - перша половина XVII ст.). Становлення козацтва. Національно-визвольна війна.

Посилення соціального і національно-релігійного гніту в Україні. Урядова політика щодо козаків. Виникнення реєстрового козацтва. Консерватизм національної культури як фундатор українського етносу Місце українських магнатів і шляхти в політичному житті. Наступ католицизму. Православна церква. Формування суспільно-політичного устрою Запорозької Січі. Самобутність козацької культури. Козацькі повстання. Наступ магнатів на права. Визвольна війна українського народу у середині XVII ст. Характер, рушійні сили і мета. Основні етапи. Перемоги. Українсько-російські зв'язки. Оцінка Переяславської угоди. Ліквідація старого державного ладу і зародження української державності. Адміністративно територіальний устрій. Соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XIV – у середині XVI ст. Тенденції розвитку українського етносу. Зародження української соціальної системи, наявність в ній ознак міжнародного впливу. Поділ суспільства на суспільні групи – стани. Відновлення війни з Польщею. Віленське перемир'я. Створення коаліції проти Польщі. Соціокультурні процеси на українських землях.

Тема 1.5. . Українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI - перша половина XVII ст.). Становлення козацтва. Національно-визвольна війна.

Гетьман Іван Виговський. Порушення умов Переяславської угоди. Стосунки з іноземними державами та боротьба за владу в Україні Розчленування України на Лівобережжя й Правобережжя. Україна к політичних планах Росії, Польщі та Туреччини. Запорожці у боротьбі проти татарсько-турецької агресії. “Вічний мир” і остаточне закріплення поділу України. Соціально-економічні та етнополітичні наслідки визвольної війни. Розвиток сільського господарства. Адміністративно-політичний устрій.

Тема 1.6. . Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст

Наступ на політичну автономію України. Обрання гетьманом Івана Мазепи. Зміцнення влади козацької старшини. П. Орлик та його Конституція. Інкорпораційна політика царизму. Боротьба старшини за відновлення гетьманства Ліквідація Запорозької Січі. Особливості етнополітики та культурного розвитку в цей період. Умови економічного розвитку. Відновлення козацтва. Західноукраїнські землі під чужоземним ярмом. Рух опришків. Закарпаття під владою Угорщини. Буковинські землі в складі Молдавського князівства Інкорпорація України в державну структуру Російської й Австрійської імперій. Перший поділ Речі Посполитої. Захоплення Австрією Галичини й Буковини. Включення Правобережної України до складу Російської імперії. Специфіка культурного розвитку. Третій поділ Речі Посполитої. Перетворення Гетьманщини у провінцію Російської імперії. Формування та розвиток історико-етнографічних регіонів України. Закріпачення селян Лівобережної України. Поширення на старшину прав російського дворянства. Україна в російсько-турецьких війнах другої половини XVIII ст. МК-1.

МОДУЛЬ 2. УКРАЇНА В НОВІТНІЙ ЧАС

Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.

Розвиток товарних відносин і криза феодальної системи господарства. Стан сільського господарства. Промисловість. Торгівля. Транспорт. Загострення соціальних суперечностей. Поширення кріпацтва на Південну Україну. Участь українського населення у війні 1812р. Декабристи в Україні. «Південне товариство» Початок українського національного відродження. Політизація національного руху. Формування та діяльність громадських, культурологічних, освітніх, політичних організацій. Утворення Кирило-Мефодіївського товариства. Закарпаття у складі Австрійської монархії. "Руська трійця" Західноукраїнські землі в революції 1848-1849 рр. Скасування панщини. Формування української мови. Політика асиміляції австрійського уряду щодо українського народу. Історичні процеси в міграційних та еміграційних явищах українців. Етнополітика. Еволюція державності.

Піднесення антикріпацького руху. «Київська старовина». Маніфест і положення 19 лютого 1861 р. Реформи 60-70-х рр., їх історичне значення. Стан сільського господарства. Промисловий розвиток. Інтеграційні процеси. Народження вітчизняної буржуазії. Студентські громади. «Братерство тарасівців». Народовольці в Україні. Робітничий рух. Марксистські гуртки. Перші соціал-демократичні організації. Активізація національного руху. Соціально-економічне становище українських земель у складі Росії. Економічна криза 1900-1903 рр. Загальноросійські й українські партії в Україні. Україна в демократичній революції 1905-1907 рр. Виникнення україномовної преси. Столипінська аграрна реформа. Українське питання в

Державній Думі.

Економічний розвиток західноукраїнських земель після революції 1848-1849 рр. Економічний розвиток західноукраїнських земель після революції 1848-1849 рр. Чужоземний капітал у промисловості. Становище робітників. Національний склад буржуазії й робітників. Стан сільського господарства. Москвофіли й народовці. Тенденції культурного розвитку. Валувський циркуляр та Ємський указ. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель на початку ХХ ст. Боротьба трудящих проти соціального гніту. Україна в першій світовій війні. Товариство українських поступовців. "Спілка визволення України", Українські січові стрільці. Антивоєнний рух народних мас. Політичні наслідки війни в Україні. Формування передумов національно-демократичної революції

Тема 2.2. Українська революція

Українські землі у першій світовій війні.

Лютнева демократична революція 1917 р. Проблеми національного державотворення. Утворення Центральної Ради. Державотворчі процеси в Україні. Утворення рад. Центральної Ради та Тимчасового Уряду. Національне державотворення. Ставлення різних політичних сил та партій до збройного повстання у Петрограді в жовтні 1917 р., Утворення Української Народної Республіки. Виникнення в Україні радянського уряду. IV Універсал Центральної Ради. Ситуація України між російськими та австро-угорськими військами. Криза Центральної Ради навесні 1918 року. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського. Тенденції розвитку освіти науки і техніки. Утворення Директорії, її склад, соціальна база, політика Відновлення УНР. її політика Утворення Західноукраїнської Народної Республіки. Акт злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919р. Загальноукраїнський з'їзд Рад. Перша конституція України. Політика більшовиків в Україні

Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках ХХ ст.

Соціально-економічне й політичне становище України на початку 20-х років. Перехід до нової економічної політики. Голод 1921-1923 рр., УРСР у системі "договірної федерації". Наслідки входження УРСР до складу Радянського Союзу. Етнополітика. "розстріляне відродження. Конституція СРСР 1924 р. Неп у промисловості. Суть господарського розрахунку. Трестування промисловості. Проблема безробіття. «Коренізація». Політика «індустріалізації» в Україні. Перші наслідки відбудовного, процесу. Курс на "всеосяжну колективізацію". "Ножиці цін". Утвердження одноособової диктатури Й.В.Сталіна. Згортанні нової економічної політики. Результати капітального будівництва у промисловості в роки першої і другої п'ятирічок. Завершення колективізації основної частини селянських господарств у 1931 – 1932. Судові політичні процеси 30-х років. Згортання політики українізації.

Західноукраїнські землі у 20-30-ті рр. Українське питання. Полонізація: цілі, засоби та наслідки. Радікалізація громадсько-політичного життя.

Політичне життя. ОУН. Національно-визвольний рух. Прояви радикалізму та екстремізму.

Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)

Становище на західноукраїнських землях у міжвоєнний період. Українське питання в політиці Польщі, Румунії, Чехословаччини. Організація українських націоналістів. Роль греко-католицької церкви в суспільно-політичному житті Західної України. Укладення пакту Молотова-Ріббентропа. Початок другої світової війни. Вступ армії на Західну Україну. Включення основної частини західноукраїнських земель до складу УРСР та їх радянська організація. Напад Німеччини та її союзників на СРСР. Катастрофічні поразки 1941 р. Початок народної боротьби в тилу ворога Німецький окупаційний режим План "Ост". Адміністративний устрій окупованої України. Розгортання партизанського руху проти окупантів та діяльність підпілля. Утворення УПА. Нова програма й тактика ОУН Початок визволення території України. Завершення боїв за Україну восени 1944 р. Початок відбудовчих робіт. Особливості відбудови народного господарства України в умовах війни

Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років ХХ століття

Включення УРСР у світову політику як однієї з фундаторів і членів ООН. Операція "Вісла". Труднощі відбудови народного господарства. Голод 1946—1947 рр. Насильницька колективізація в західних областях України. Масові репресії. Передача Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Спроби лібералізації політичного режиму. Початок реабілітації жертв сталінських репресій. Реформи М. Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер., загальна спрямованість і значення. Загострення зовнішньополітичної ситуації. «Холодна війна»Формування та діяльність громадських, культурологічних, освітніх, політичних організацій українського народу. Спроби подолання кризи в сільському господарстві. Поява декадентів в Україні. Зародження руху шестидесятників. Переміни в кремлівському керівництві у жовтні 1964 р. та їх наслідки для України. Зростання застійних та кризових проявів у економічному та політичному житті. Посилення ідеологічного диктату у суспільному житті.

Зупинення реабілітації й замовчування злочинної діяльності Сталіна Деформації у структурі економіки України, хижацька експлуатація її багатств, будівництво хімічних підприємств, атомних електростанцій. Наростання екологічної небезпеки. Екстенсивний розвиток сільського господарства, шкідливість кампанії щодо ліквідації неперспективних сіл. Дальше обмеження прав України. Політичні репресії 60-70-х років. Поглиблення нігілістичного самовизнання; національної самотності українського народу. Становлення історії України. Розгортання правозахисного та дисидентського руху. Репресивні дії органів КДБ. Загострення гальмівних процесів у соціально-економічному та суспільно-етичному розвитку України. Етнополітика. Формування та діяльність громадських, культурних, освітніх,

політичних організацій українського народу. Особливості розвитку культури.

Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)

Розгортання правозахисного та дисидентського руху. Спроби реформування радянської системи. Чорнобильська катастрофа та її наслідки. Відновлення критики сталінізму. Зростання політичної активності народу. Гальмування перебудовчих процесів в Україні. Національне пробудження українського народу. Реабілітація політичних в'язнів. Утворення нових політичних партій та громадських об'єднань. Курс національно-демократичних сил на утвердження державної та економічної незалежності республіки, утворення самостійної держави. Спроба серпневого (1991 р.) перевороту у Москві та його наслідки. Акт проголошення незалежності України. Заборона діяльності КПУ, Демократизації суспільства, відродженні національних традицій. Пробудження релігійного життя. Угода про Співдружність незалежних держав. Затвердження Державної символіки України.

Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Зміцнення державних кордонів. Формування Збройних сил Запровадження національної грошової одиниці та інших інститутів державності. Прийняття Верховною Радою України нормативних актів. Лібералізація економічного життя. Перехід до ринкових відносин, приватизації, їх суперечливий характер. Кримська автономія. Формування багатопартійності в Україні. Прийняття Конституції України. Концепція зовнішньої політики України. Визнання України зарубіжними державами.

Тема 2.7. Україна в умовах незалежності

Перехід до ринкових відносин та криза в економіці. Національно-культурне відродження. Формування та діяльність громадських, культурологічних, освітніх, політичних організацій українського народу.

Зниження темпів промислового й сільськогосподарського виробництва. Криза кредитно-фінансової системи. Наростання інфляційних процесів і соціальної напруженості. Пошуки шляхів виходу з кризи і соціального захисту населення. Труднощі національно-культурного відродження, розвитку. Криза у соціально-економічному, культурному та політичному розвитку України. Встановлення дипломатичних відносин, формування представництв у міжнародних організаціях та входження України до євроструктур. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва. Розстановка політичних сил у парламенті. Концепція зовнішньої політики України.

Специфіка розвитку сучасної української культури.

МК-2. Екзамен

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна (денна, вечірня) форма):

Назви модулів і тем	Кількість годин за формами навчання					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	поточний контроль
1 - й семестр						
Модуль 1						
Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України	7	2	2	0	3	
Тема 1.2. Русь-Україна (Київська держава)	8	2	2	0	4	
Тема 1.3. Політична роздробленість Київської держави. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала	4	0	0	0	4	
Тема 1.4. Українські землі у складі Литви та Польщі	7	2	2	0	3	
Тема 1.5. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава	7	2	2	0	3	
Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.	4	0	0	0	2	2
Підсумкова модульна (контрольна) робота						2
Разом за модулем 1	37	8	8	0	19	2
1 - й семестр						

Модуль 2.						
Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.	7	2	2	0	3	
Тема 2.2. Українська революція	8	2	2	0	4	
Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст.	8	2	2	0	4	
Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	5	0	2	0	3	
Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття	8	2	2	0	4	
Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)	7	2	2	0	3	
Тема 2.7. Україна в умовах незалежності	10	2	4		2	2
Підсумкова модульна (контрольна) робота						2
Разом за модулем 2	53	12	16	0	23	2
Разом	90	20	24	0	42	4

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна (дистанційна) форма):

Назви модулів і тем	Кількість годин за формами навчання					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	поточний контроль
1-й семестр						
Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України	8	0	0	0	8	

Тема 1.2. Русь-Україна (Київська держава)	6	1	0	0	5	
Тема 1.3. Політична роздробленість Київської держави. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала	6	0	0	0	6	
Тема 1.4. Українські землі у складі Литви та Польщі	8	0	0	0	8	
Тема 1.5. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава	6	1	0	0	5	
Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.	6	0	0	0	6	
Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.	7	1	0	0	6	
Тема 2.2. Українська революція	7	1	0	0	6	
Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст.	7	1	0	0	6	
Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	7	0	0	0	7	
Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття	6	0	0	0	6	
Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)	7	0	0	0	7	
Тема 2.7. Україна в умовах незалежності	9	1	2	0	6	
Разом	90	6	2	0	82	

Індивідуальні завдання (орієнтовна тематика індивідуальних завдань):

З навчальної дисципліни «Історія та культура України» у якості виконання індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти запропоновано виконання рефератів. Тематика рефератів повинна мати гуманітарно-просвітницьку спрямованість. Окрім нижче запропонованих для написання тем здобувач може обрати власну, вільну тему. Відпрацьоване індивідуальне завдання є елементом допуску до здавання підсумкового контролю за навчальну дисципліну та відноситься до категорії відпрацьованих звітних матеріалів навчання за даною навчальною дисципліною. Реферат відпрацьовується кожним здобувачем вищої освіти відповідно до вказівок стосовно написання рефератів.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Вплив християнської релігії на розвиток давньоруської культури.
2. Особливості розвитку музичного та театрального мистецтва Київської держави.
3. Українська література в другій половині XIII – XVII ст.
4. Місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи.
5. Останні гетьмани Лівобережжя: І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол та їх спроби зберегти автономний устрій Гетьманщини.
6. Григорій Сковорода – філософ, поет, композитор, педагог-просвітник, «український Сократ».
7. Українське козацьке бароко в архітектурі та живопису.
8. Поширення на українські землі російського та польського суспільних рухів на початку XIX століття.
9. Наслідки та значення подій Австрійської революції 1848 – 1849 років для західноукраїнських земель.
10. Історія утворення перших університетів Наддніпрянщини (Харківського та Київського).
11. Життя і діяльність українських просвітителів (І.П. Котляревського, В.В. Капніста, В.Н. Каразіна та інших за вибором студентів).
12. Особливості економічного розвитку Наддніпрянської України в кінці XIX – на початку XX ст. (процес монополізації промисловості, розвиток сільського господарства).
13. Українські підприємці-благодійники (за вибором студентів).
14. Розвиток українського театрального мистецтва XIX – на початку XX ст. «Театр корифеїв»
15. Український мистецький авангард початку XX ст.
16. Політичні процеси в Україні 20 - 30-х рр.: причини та наслідки для українського суспільства.
17. «Бойчукізм» - феномен українського мистецтва на початку XX ст.
18. Український культурний ренесанс 20 – 30-х рр. XX ст.
19. Партизанський рух на українських землях під час другої світової війни.

20. Розвиток української культури в роки війни.
21. Культура та духовне життя в Україні 50-80-х рр.
22. Політика гласності та вибух на Чорнобильській АЕС.
23. Зародження багатопартійності в Україні.
24. Українська економіка: проблеми та перспективи розвитку.
25. Нові тенденції в культурному житті України.

6. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання під час вивчення навчальної дисципліни «Історії та культури України» є:

- доповіді на семінарських заняттях (презентаційні матеріали, тексти доповідей та виступів) – для здобувачів денної форми навчання;
- виконання рефератів;
- екзамен, (відповідно до питань білетів, відповіді на питання).

7. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного та підсумкового контролю, які застосовуються під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України»:

Вхідний контроль – застосовується на початку вивчення навчальної дисципліни з метою визначення початкового рівня підготовки тих, хто навчається.

Поточний контроль засвоєння вивченого матеріалу здійснюється на кожному семінарському занятті (денна форма) шляхом проведення усного опитування. Він призначений для перевірки якості засвоєння попередньо викладеного навчального матеріалу, стимулювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль може проводитися наступними способами:

- усне опитування (денна форма) – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;
- письмовий експрес-контроль (летючка, денна форма) – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять.

Модульний контроль є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі виконання здобувачами вищої освіти модульного контрольного завдання. Під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» проводиться два модульних контролю для здобувачів денної форми навчання та один модульний контроль для здобувачів заочної форми навчання.

Підсумкова оцінка за вивчений модуль визначається як сума

поточних оцінок (балів) за вивченим модулем. Оцінювання кожного модуля необхідно проводити таким чином, щоб звітність за результатами засвоєння модуля була як за обов'язкові види робіт так і за допоміжні завдання (активність та успішність здобувачів вищої освіти під час проведення семінарів (для денної форми навчання), відпрацювання рефератів, доповідей, презентацій тощо).

Підсумкова семестрова оцінка визначається за результатами отриманих модульних оцінок за усі модулі та відповідь на екзамені.

З навчальної дисципліни «Історія та культура України» підсумковою формою контролю є екзамен по завершенню вивчення навчальної дисципліни (1-й семестр).

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- екзамен

Розподіл балів										
Модуль 1										
T1.1	T1.2	T1.4	T1.5	Індивідуальні завдання			Модульна контрольна робота 1			
до 4	до 4	до 4	до 4	до 5			до 7			
Розподіл балів										
Модуль 2										
T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	T2.6	T2.7	Індивідуальні завдання	Модульна контрольна робота 2	екзамен	Сума балів за дисципліну
до 4	до 4	до 4	до 3	до 4	до 4	до 7	до 5	до 7		

8. Засоби провадження освітньої діяльності

При вивченні навчальної дисципліни «Історія та культура України» здебільшого заняття проводяться в аудиторіях загального користування.

На зовнішньому інформаційному ресурсі НУЦЗУ (<https://nuczu.edu.ua/ukr/>), на кафедральній сторінці за адресою <http://psi.nuczu.edu.ua/uk/navchalnyi-kontent-dlia-dystantsiinoho-navchannia> розташовані тексти лекції, завдання на самостійну підготовку, методичні розробки з проведення семінарського та практичного заняття, список рекомендованої літератури, завдання для самоперевірки, додатковий необхідний матеріалом.

Для проведення поточного та підсумкового контролю використовується система тестування OpenTEST 2.3.0.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма вищої освіти «Пожежна безпека» за спеціальністю 261 "Пожежна безпека" галузі знань 26 "Цивільна безпека"

- для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.
2. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 256 с.
  3. Балушок В. Українська етнічна спільнота. Етногенез, історія, етнімія. - Біла Церква, 2008. – 303 с.
  4. Бойко О.Д. Історія України. Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 717 с.
  5. Відейко М. Ю. Україна: від Трипілля до Антів. - К., 2008. – 279 с.
  6. Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. Історія України: конспект лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 68 с.
  7. Історія України: підручник // В.М. Литвин, - 3-тє допрац. та доповн. видав. – К.: Наукова думка, 2013. – 991 с.
  8. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів // О.М. Бут, М.І. Бушин, Ю.І. Вовк. – Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.
  9. Історія України: підручник // В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко. - 2-е вид. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2018. – 360 с.
  10. Історія України: хрестоматія. – К.: Наукова думка, 2013. – 1056 с.
  11. Історія українського мистецтва. У 5-ти т. – К.: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. - Т.1. Мистецтво первісної доби та стародавнього світу, 2008. – 710 с.; Т.2. Мистецтво середніх віків, 2010. – 1296 с.; Т.3. Мистецтво другої половини XIV – XVIII століть, 2011. – 1088 с.; Т.4. Мистецтво XIX століття, 2006. – 760 с.; Т.5. Мистецтво XX століття, 2007. – 1048 с.
  11. Антонович В.Б. Про козацькі часи на Україні. – К.: Дніпро, 1991. – 238 с.
  12. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К. Либідь, 1993. – 288 с.
  13. Баран В.Д., Баран Я.В. Історичні витоки українського народу. – К.: Генеза, 2005. - 208 с.
  14. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні (1917-1953). Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. – К.: «Либідь» - Військо України, 1994. – 686 с.
  15. Боплан Г.Л. Опис України. Пер. з фр. Я.І. Кравця, З.П. Борисюк. – К., 1990.
  16. Боршак І. Мазепа, Орлик, Войнаровський - Львів: Червона калина, 1991. – 256 с.
  17. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. – К.: Наукова думка, 1988. – 264 с.
  18. Володарі гетьманської булави: історичні портрети. – К.: Варта, 1995. – 557 с.
  19. Гаврош О. Нескорена Карпатська Україна. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2019. – 368 с.
  20. Гай-Нижник П.П. УНР та ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення (1917-1920). – К.: Щек, 2010. – 304 с.

21. Історія та культура України // М.І. Бушин, О. Бут, О. Гуржій, С. Ховрич. – Черкаси, 2018. – 1158 с.
22. Історія України в особах IX-XVIII ст. - К.: Україна, 1993. – 395 с.
23. Історія України в особах XIX-XX ст. – К.: Україна, 1995. – 480 с.
24. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX століття). – Львів: Світ, 1992. – 702 с.
25. Колективізація і голод на Україні 1929-1933. Збірник документів і матеріалів.—К.: Наукова думка, 1992. – 736 с.
26. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів. – К.: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 493 с.
27. Крип'якевич І. Історія України. – Львів: Світ, 1992. – 519 с.
28. Лазарович М.В. Історія України: навчальний посібник. – К.: Знання, 2013. – 685 с.
29. Листи українських гетьманів // Уклав Д.Журавльов. – Х.: Фоліо, 2012. – 224 с.
30. Литвин М.Р. Проект «Україна». Галичина в Українській революції 1917-1921. – Львів, 2015. – 380 с.
31. Маланюк Є.Ф. Нариси з історії нашої культури. – К.: АТ «Обереги», 1992. – 80 с.
32. Мишко С. Нариси ранньої історії Русь-України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 228 с.
33. Мищик Ю. Іван Виговський.. – Х.: Фоліо, 2010. – 120 с.
34. Петровський М. Історія України в документах і матеріалах. Київська Русь і феодальні князівства XII – XIII ст.. – К.: Центр навчальної літератури. 2019. – 310 с.
35. Сергійчук В.І. Національна символіка України. – К.: Веселка, 1992. - 109 с.
36. Сергійчук В.І. Симон Петлюра і єврейство. – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка. Центр українознавства, 2006. – 147 с.
37. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Історія української конституції. - К.: Право, 1997. - 443 с.
38. Таїрова-Яковлева Т. Коліївщина: великі ілюзії. – К.: Кліо, 2019. – 256 с.
39. Танцюра В.І. Політична історія України: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2008. – 552 с.
40. Хорошев О.М. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів. – Х.: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2013. – 190с.
41. Хорошев О.М., Гонтаренко Л.О. Історія та культура України: методичні вказівки з підготовки до семінарських занять та самостійної роботи під час вивчення наавчальної дисципліни циклу професійної підготовки (нормативна база).- Х : НУЦЗУ, 2019 . – 26 с.
42. Хорошев О.М. Віхрєвській будинок піклування як зразок меценатства в місті Харкові наприкінці XIX століття.- Старожитності Лукомор'я 2023 – № 1 (16). с. 41-48
43. Хорошев О.М. Леонід Биков та Харків Леонід Биков та Харків.- Матеріали міжнародної науково-теоретичної

44. конференції молодих учених «Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття». – Х:ХДАК, 2023. с. 90-91
45. Храбан І.А. Система європейської безпеки і напрямки військово-політичної інтеграції України до її структур. – К.: Варта, 2005. – 544 с.
46. Шаповал Ю.І. Петро Шелест. – Х.: Фоліо, 2013. – 127 с.
47. Шаповал Ю.І. Україна 20-50-х років: сторінки ненаписаної історії. - К.: Наукова думка, 1993. – 350 с.
48. Шаповал Ю.І. УПА: сторінки історії. – К.: Знання, 2007. – 92 с.
49. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. У 3-х томах. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. - Т.1. – 580 с.; Т.2. 1471 – 1686 роки. – 560 с.; Т.3. 1686 – 1734 роки. – 558 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua>. - Офіційний сайт «Міністерство освіти і науки України»
2. . <http://www.osvita.org.ua> - Освітній портал
3. nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
4. korolenko.kharkov.com. – Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
5. ScienceDirect Freedom Collection – Повнотекстова база даних видавничої корпорації Elsevier
6. SciVerse Scopus – Реферативна база даних та наукометрична платформа видавничої корпорації Elsevier
7. www.liga.net – Комплексна система інформаційно-правового забезпечення.

Розробник:

Олександр ХОРОШЕВ